מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברק
כולל דחסידי סוכטשוב
כולל "סנה משה"
ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
בית מדרש
למגידי שיעור "דף היומי"
חתם סופר 3 ת.ד. 471 בני-ברק טל. 03-5775333

זכרון עולם
האשה החשובה רודפת צדקה וחסד
מרת ורדה שניצר ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

זכרון עולם
איש חי רב פעלים רודף צדקה וחסד
ר' משה שניצר ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגרח"ד קובלסקי שליט"א ♦ לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

בס"ד, ח' טבת תשפ"ו | **מסכת זבחים ק"ה-ק"א** ♦ מקוואות ב', ד' - ב', י' | גליון מס' 1388

השבוע בגליון

♦ קדושת המקדש וירושלים וקדושת ארץ ישראל
♦ שתי מערכות קדושה בארץ ישראל
♦ קדושת ארץ ישראל בירושלים בלבד
♦ מדוע הרמב"ם כלל בהלכותיו עובדה הסטורית?
♦ ארון הברית, המקור לקדושת המקדש וירושלים
♦ שניים שקיימו מצווה ביחד, יצאו ידי חובה?
♦ שחיטת קרבן על ידי שני בני אדם
♦ אב שלפת את ידי בנו שהחזיק בלולב, קיים מצוות ארבעת המינים?

ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם
להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דף קז/א קדושה ראשונה קדישה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא

קדושת המקדש וירושלים וקדושת ארץ ישראל

גמרתנו, כסוגיות נוספות בש"ס, דנה במחלוקת הידועה אם "קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא", או שמא "קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא", ואף להלכה נחלקו הראשונים אם קדשה לעתיד לבוא (בעל העיטור אות פ' פרוזבול בשם הרב קרובנו החסיד) או לא קדשה לעתיד לבוא (הראב"ד בהשגות לרמב"ם, הל' בית הבחירה, סוף פרק ו'). ואילו הרמב"ם (שם הל' י"ד-ט"ז) נוקט, כי שני נושאים נפרדים עומדים על הפרק - קדושת המקדש וירושלים וקדושת ארץ ישראל, ולגבי קדושת המקדש וירושלים פוסק הרמב"ם שלא בטלה לעולם, ואילו קדושת ארץ ישראל בטלה לדעתו.

שתי מערכות קדושה בארץ ישראל: רוב הפוסקים (עיין "דרך אמונה" הל' תרומות פ"א הל' ה') מפרשים את דעת הרמב"ם, כי שתי מערכות קדושה חופפות על ארצנו הקדושה. האחת, היא קדושת ארץ ישראל, אשר מחמתה מתחייבים בני ישראל במצוות התלויות בארץ, כגון, תרומות ומעשרות, שמיטה, חלה, ערלה וכלאיים, והשניה, היא הקדושה המתוארת במשנה (כלים פרק ב' משניות ו',ז',ח',ט') המדרגת עשר דרגות של קדושה שהתחתונה שבהן היא ארץ ישראל, והנעלית שבהן מצויה בקודש הקדשים: "עשר קדושות הן ארץ ישראל... עיירות המוקפות חומה... לפנים מן החומה... הר הבית... החיל... עזרת נשים... עזרת ישראל... עזרת הכהנים... בין האולם ולמזבח... ההיכל... קדש הקדשים".

הלכות "זרעים" והלכות "קדשים": ההבדל בין שתי הקדושות הללו, הוא למעשה ההבדל בין הלכות "זרעים" להלכות "קדשים". הלכות "זרעים" עניינן בקדושת הארץ, אשר מחמתה מתחייבים במצוות התלויות בארץ, ואילו הלכות "קדשים" עניינן בדינים הנובעים מחמת הקדושה השניה, זו שמתפשטת בהדרגה פוחתת והולכת מן המקדש ליתר חלקי הארץ. זהו שפסק הרמב"ם כי קדושת ארץ ישראל בטלה, היינו, לעניין המצוות התלויות בארץ, אך הקדושה השניה, השייכת לענייני קדשים וקרבנות, לא בטלה.

דבר העורך

מגרוסוביץ ועד סין

בימים עברו היתה הרכבת מקור השראה פורה. על גגה, גלגליה, קרונותיה וקטרה, התפתחו כפטריות אחר הגשם סיפורים אין-ספור, מהם שנועדו לבטא את ההלם וההפתעה האדירה שאחזה באנשי העולם, שמזה אלפי שנים ידעו, כי מה שלא סוחבים לבד - לא זז. מהם סיפורי פולקלור ש'הולבשו' על דמויות ססגוניות, כדי להעצים את דמותם המגוונת **באותם** ימים, כך מספרים, הגיע ברנש חדור הכרה עצמית אל תחנת הרכבת והחל מסייר בה. משאיתר את הרכבת, סיבבה סחור סחור, ולא נחה דעתו עד שגחן תחת הקטר, בדק את שבדק ולבסוף ניגש אל הדלפק, הניח את צרורו בהחלטיות על שולחנו של הקופאי, ומתוך שביעות רצון ביקש בהטעמה "כרטיס לקטר".

- **סליחה?**
- **ברצוני** להגיע לגרוסוביץ.
- **אכן**, אדוני. עוד כחצי שעה תצא הרכבת.
- **טוב** שכך, סלסל הלה בשפמו. ברצוני לרכוש כרטיס לקטר.

◄◄

לעילוי נשמת
הר"ר **משה יהודה למפרט** ז"ל ב"ר אהרון שלמה הלוי ז"ל נלב"ע י' בטבת תשס"ח
ולע"נ מרת **גיטל למפרט** ע"ה ב"ר מאיר ז"ל נלב"ע י"ג בטבת תש"ע **תנצב"ה**
הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

נר ה' נשמת אדם

לעילוי נשמת
הר"ר **אריאל זליכוב** ז"ל
ב"ר צבי הכהן ז"ל
נלב"ע י"ב בטבת תש"ע
תנצב"ה
הונצח ע"י משפחות **זליכוב** שיחיו - ת"א

לעילוי נשמת
אמי מורתי **חיה וינינגר** ע"ה
בת הר"ר מנחם מנדל ז"ל
נלב"ע י"ג בטבת תשס"ז
תנצב"ה

לעילוי נשמת
הר"ר **דוד שמעון אבישי** ז"ל
בן תבדלחט"א מרת יפה שתחי'
נלב"ע י' טבת תשפ"א
תנצב"ה
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת האשה הכשרה, שזכתה לראות דורות ישרים מבורכים, יראת ה' היא אוצרה
מרת **מזל סעדונה חייה** בת אסתר סיתרונה ע"ה
נלב"ע ט' טבת תשע"ט **תנצב"ה**
הונצחה ע"י בנה ידידינו הר"ר **משה עידן** שיחי' ומשפחתו - פ"ת

נר ה' נשמת אדם

קדושת ארץ ישראל בירושלים בלבד: בעל ה"מנחת חינוך" (מצווה רפ"ד אות ו') מעלה אפשרות מעניינת. אמנם, הוא טוען, קדושת ארץ ישראל בטלה כדברי המפרשים, ולפיכך, הזורע תבואה בארץ ישראל אינו חייב להפריש תרומות ומעשרות. מכל מקום, הזורע תבואה בירושלים יהא חייב בתרומות ומעשרות, זאת, מאחר שקדושת המקדש וירושלים לא בטלה, ולא תתכן קדושת ירושלים ללא קדושת ארץ ישראל, שהרי מהי ירושלים אם לא עיר הקודש שבארץ ישראל! שומה עלינו, איפוא, להניח, כי קדושת ירושלים והמקדש כוללת בתוכה את קדושת ארץ ישראל, וממילא, גם לאחר שפקעה קדושת ארץ ישראל בכל חבלי ארצנו, בירושלים לא פגה קדושה זו העומדת בתוקפה מחמת קדושת ירושלים והמקדש (עיין שם בכל דבריו, שאין משמעות הראשונים לחלק בזה, ומה שכתב לבאר שם בדוחק. וראה עוד בספר "שמיטת קרקעות" פ"א סעיף ל"ג והערה ס"ב, וע"ע).

קדושת הארץ - בקרקע, קדושת המקדש - באווירו: על סברתו זו של ה"מנחת חינוך", הגיב בעל ה"ישועות מלכו" (יו"ד סימן ס"ז), כי אם אומנם קדושת ארץ ישראל וקדושת ירושלים והמקדש היו דומות זו לזו, ניתן להבין כי קדושת ירושלים והמקדש כוללת בתוכה את קדושת ארץ ישראל. אולם, לטענתו, קדושת הארץ, לעניין מצוות התלויות בארץ, היא קדושת המקום, הארץ, הקרקע, ואילו קדושת המקדש וירושלים אופפת את **אווירו** של המקדש ואת **אווירה** של ירושלים. אין, איפוא, הוכחה והכרח לכך שקדושת ירושלים והמקדש כוללת בתוכה את קדושת הארץ [וקדושת אויר ארץ ישראל יתכן שאומנם לא בטלה, וכפי שמוכח מדברי הראשונים שגם בזמן הזה מצוות ישוב ארץ ישראל תקפה].

על ההבדל בין שתי הקדושות, נוכל לעמוד מדברי הרמב"ם שכתב, כי הארץ נתקדשה לעניין מצוות התלויות בארץ על ידי יהושע, וכיון שגלו ישראל בסוף ימי בית ראשון, בטל כיבוש הארץ על ידי בני ישראל ובטלה הקדושה. לעומת זאת, הקדושה השניה, חלה בימי שלמה המלך והיא נובעת מחמת השכינה השורה במקום המקדש ובעיר האלוקים, ו"שכינה", כותב הרמב"ם, הרי "אינה בטילה!" וממילא, גם הקדושה הזו אינה בטילה לעולם.

מדוע הרמב"ם כלל בהלכותיו עובדה הסטורית? מעניין להוסיף את דבריו של המהר"י עמדין זצ"ל, בפירושו להלכות בית הבחירה לרמב"ם (נדפס בספר הליקוטים ברמב"ם מהדורת פרנקל). הרמב"ם מציין (שם פ"ד הל' א'), כי ארון הברית, ששכן בקודש הקודשים, נגנז בימי יאשיה "במטמוניות עקומות ועקלקלות", ולא היה בימי בית שני. בספרו ה"יד החזקה", הרמב"ם לא עסק כי אם בהוראת הלכה ולא בכתיבה היסטוריונית, ויש לברר מה הניעו לציין עובדה היסטורית זו בפסקי ההלכה העוסקים בקדושת הארץ והמקדש.

ארון הברית, המקור לקדושת המקדש וירושלים: המהר"י עמדין זצ"ל מבאר, כי אותו ארון גנוז, הוא הוא מקור קדושת המקום, והוא המשרה את קדושת השכינה, שכן, אילו היה ארון זה גולה לבבל, כשאר כלי המקדש, היתה קדושת המקום פורחת ועולה. לפיכך ציין הרמב"ם כי הארון טמון וגנוז ב"מטמוניות עקומות ועקלקלות", כדי לנמק מדוע לא בטלה השכינה ממקום המקדש ומירושלים [במאמר זה התייחסנו ל"קדושה ראשונה" שקידשוה עולי מצרים. לדעת הרמב"ם קדושת עולי בבל, הלא היא הקדושה השניה, לא התייחסה לכל הדינים משום שלא עלו כל העם לארץ ישראל, עיין רמב"ם הל' תרומות פ"א הל' כ"ו. עם זאת, לגבי הלכות כלאים וערלה הועילה קדושת עולי בבל עד לימינו והלכות אלו נוהגות מן התורה. עיין באריכות ב"דרך אמונה" שם ס"ק נ"ח, דעת הרמב"ם ושאר הראשונים].

דף קח/א שנים שאחזו בסכין ושחטו פטורים אחזו באבר והעלו חייבין

שניים שקיימו מצווה ביחד, יצאו ידי חובה?

כאשר בחורי ישיבות גלו לסיביר בתקופת מלחמת העולם השניה, והועסקו בכפיה בניסור עצים בשבת, הם השתדלו לעשות את מלאכתם זוגות זוגות, שהרי כלל רווח בהלכות שבת: "שנים שעשו מלאכה אחת פטורים", כמבואר במשנה הראשונה במסכת שבת, משום "שלא עשה האחד מלאכה שלימה" (רש"י שבת ב/א ד"ה "שניהם פטורין"). יש לברר, מה הדין בשאר איסורי התורה, האם שניים שעשו ביחד עבירה, שאינה מאיסורי שבת, נחשבים כמי שעברו על איסור, אם לאו. ובכן, מתברר, כי מחלוקת גדולה בדבר, ולה זיקה לסוגייתנו, כלהלן.

כידוע, אסור לשחוט קרבנות מחוץ לבית המקדש. במשנתנו מבואר, כי שניים שהעלו אבר בהמה על גבי מזבח מחוץ לבית המקדש, מתוך מטרה להקריבו כקרבן - חייבים, שנאמר "איש איש", ואילו שניים ששחטו ביחד בהמה מחוץ לבית המקדש מתוך כוונה להקריבה כקרבן - פטורים, שנאמר "ההוא" - "אחד ולא שניים".

הריטב"א (קידושין מג/א) מקשה, הלמאי יש צורך בפסוק מיוחד כדי לפטור שניים ששחטו ביחד, מדוע אין די בהוראת התורה לגבי איסורי שבת, כי "שנים שעשו פטורים". ומתרץ הריטב"א, כי אכן, לולי הדין המיוחד ששניים שהעלו אבר כקרבן חייבים, לא היה צורך לחדש ששניים ששחטו

ניצוץ של חיים נדלק בעיניו של הפקיד, שכל ימיו חלפו בפריטת מטבעות והסברים חוזרים ונשנים על זמני יציאת הרכבת, משך נסיעתה ומועד הגעתה אל היעד. "כבודו. אין כרטיסים לקטר".
- "**אזלו** כבר, אומר אתה? אמתין לרכבת הבאה. עיתותי בידי", הפטיר תוך שהחל להפנות את גבו.
- "**אדוני**. איננו מוכרים כרטיסים לקטר".
- "**גם** לא ברכבת הבאה?
- "**באף** רכבת".
מבוכה פשטה בפניו של הברנש, שהחל ממלמל לעצמו בייאוש, "צדקתי. אי אפשר לסמוך עליהם. היאך אגיע גרוסוביצ'ה?".
בהתרגשותו כי רבה תלש הפקיד שערה אדמונית מזקנו המאפיר ותמה: "רכוש לך כרטיס באחד הקרונות, מה לך ולקטר?".
- "**הגם** אתה אינך מבין? חשבתי כי רק זוגתי שמבוקר עד ליל רוכנת לעבר בעלי הכנף, אינה מבינה בכגון דא", ובתוך כך קרב את פיו לאזנו המבוהלת של הפקיד, והסביר: "מי כמוך יודע. הסבירו לי כי גלגליו של הקטר סובבים בעזרת הקיטור הנוצר על ידי הבערת הפחם. על הקטר מותקנים פנסים להאיר בחשיכה וצופר כדי להסיר מפריעים מן הדרך. כל אלה אינם בנמצא בקרונות. בדקתי זאת בעצמי. החושב אתה כי מאן דהוא יצליח למכור לי כרטיס ולהושיבני בעגלה שלא תנוע ולא תזועז!" הרעים בקולו ולא יסף, ועיניו הגדולות התרחבו בתקווה, כי יירד הפקיד לסוף דעתו, יטפח על שכמו בחיבה של הערצה ויעניק לו כרטיס בתא הקטר.
חלף זאת רעד גופו של הפקיד מצחוק, וכל שעלה בידו להפטיר היה, "וו". "וו".
מבט התקווה בעיניו התחלף חיש בזעם כבוש שאיים להתפרץ, והפקיד לבש ארשת רצינית לפניו על אתר, והסביר: "אדוני, בכל קרון מותקן וו עשוי מתכת".
- "**ומה** בכך?", פלט הלה בקוצר רוח, "הוו מניע את הקרון?".
- "**הוו** אינו מניע את הקרון. אבל הוא מחובר לקטר. כשהקטר נע קדימה, הקרון נע אחריו.
סע לשלום אדוני".

☆ ☆ ☆

היום זה כבר לא מה שהיה פעם.
אמת, כל יהודי העומד בפני החלטה לקבוע עיתים לתורה, צריך להתניע את הקטר הפרטי שלו, לחממו ולצאת לדרך. אבל מיד הוא יגלה, כי התנועה רבה וגדולה, יהודים רבים מאד בכל העולם נמצאים בתנועה יומית בלתי פוסקת של לימוד הדף היומי. אף אחד אינו לבד. האווירה סוחפת. הקרונות נעים. אלפי מגידי שיעורים פרוסים בכל מקום להושיט יד לעזרה. רבבות רבבות יהודים יושבים בבתי המדרשות כתף אל כתף ומתחממים לאורה של תורה.
הקטר כבר נוסע, אם תרצו, גם בסין.
כן, זה לא מכבר קיבלנו מכתב מרתק מיהודי בני ברק, המספר את המעשה הבא:
לכבוד מאורות הדף היומי, שלום רב.
ברצוני לספר לכם עד היכן מגיעה תפוצתו העולמית של לימוד הדף היומי על פני הגלובוס.
אחד מידידי, איש יודע ספר (השם שמור במערכת), נזקק לנסוע למדינת סין לצורך עניין עסקי כלשהו. היעד היה העיר גוגז'ו שבדרום מזרח המדינה. עיר בלתי ידועה לרוב בני האדם, אך יש בה תושבים כמעט כמו בכל מדינת ישראל. הפרש השעות בין ארצנו למקום האמור, זהה כמעט כמו בין ארצנו לארצות הברית (אך לצד השני). מדובר, איפוא, במקום מרוחק מאד, כמעט על גבול קו התאריך.
ידידי הנ"ל ששהה במקום גם ביום שבת קודש, נוכח לראות כי יהודים לא מעטים, השוהים במקום לעסקי יבוא ויצוא, ארגנו לעצמם מקום תפילה ובו גם סעדו את סעודות השבת, והוא היה עמהם.
אחד האורחים שהכיר, הכריז לאחר תפילת שחרית, בלא לשאול את פיו, כי הרב... ימסור שיעור בדף היומי בשעה ארבע אחר הצהרים.
לא המכריז, ולא ידידי שנכפתה עליו אמירת שיעור, לא שיערו כי אכן השיעור יתקיים וברוב עם... אולם, עובדה היא - חמשה עשר יהודים ישבו בשבת אחר הצהרים, אי שם בתוככי הענק הצהוב, ושמעו שיעור

ביחד פטורים.

סוף סוף, אומר ה"פני יהושע" (שבת צג/א) נותרנו עם שתי הוראות סותרות. באיסורי שבת קבעה התורה ששניים שעשו פטורים, ואילו בפסוק "איש איש" קבעה התורה ששניים שהעלו קרבן על מזבח מחוץ לבית המקדש חייבים, ולפיכך, עלינו להלך לחומרא, על פי הכלל הידוע "לקולא וחומרא, לחומרא מקשינן", היינו, אם עומדות בפנינו שתי אפשרויות ללמוד מהן, אחת לקולא ואחת לחומרא, יש ללמוד לחומרא (כך פירש את דבריו בשו"ת "באר יצחק" או"ח סימן י"ד ענף ה' וענף ז').

שחיטת קרבן על ידי שני בני אדם: הגאון רבי יצחק אלחנן מקובנא זצ"ל (שם) מרחיב את הנדון. אם דיני "שניים שעשו" תקפים לגבי כל דיני התורה, ויש לדון כל אחד מן העושים כמי שעשה לבדו את המעשה, מעתה, אף לגבי **עשיית מצוות** קיים נידון זה, וכגון, שני אנשים שאחזו בסכין אחד ושחטו ביחד קרבן, או שני אנשים שאחזו במגל וקצרו תבואה לקצירת העומר, קיימו שניהם את המצווה! אף שהמצווה היתה יכולה להתקיים על ידי כל אחד מהם לבדו.

כדי לרדת לעומקו של חידוש זה, שניתן לקיים מצוות בצוותא, נשאל את השאלה הבאה. האם כל אחד מהם נחשב כמי שעשה מעשה **נפרד**, או ששניהם עשו מעשה אחד ועל ידי כך כל אחד מהם זכה במצווה. ובכן, ברור לחלוטין שלא ניתן להתייחס לכל אחד מהם כמי שעשה מעשה נפרד, וכי שני מעשים לפנינו? ודאי הוא שמעשה קצירה אחד היה כאן, ומעשה שחיטה בודד לפנינו, אלא ששני השותפים למעשה זכו במצווה.

ההבדל בין מצוות שבגופו למצוות בחפץ מסויים: הגדרה זו, תגרום לנו להבדיל בין מצוות שהאדם מצווה בהן **בגופו**, לבין מצוות שיש לעשותן בחפץ מסויים, וכגון, מצוות הנחת תפילין ומצוות נטילת לולב, האדם מצווה לקיימן בגופו, אולם, מצוות קצירת העומר, ומצוות שחיטת הקרבן, אינן מצווה על האדם, אלא מצווה היא שהקרבן יישחט ושהתבואה תקצר לשם עומר. מעתה, דווקא במצוות מן הסוג של קצירת העומר ניתן לומר, ששניים שקצרו קיימו את המצווה, שהרי על ידי שניהם התקיימה מצוות קצירת העומר, אולם, שניים שאחזו ביחד את ארבעת המינים, כל אחד במקום אחר, האחד למטה ורעהו למעלה [להבדיל מן המקרה שבו נעסוק במאמר הבא, שאחד לפת את ידי חבירו], לא יצאו ידי חובת המצווה, שכן, לאיש מהם לא ניתן לייחס בגפו את מעשה נטילת הלולב, כמצוות התורה (עיין שו"ת "האלף לך שלמה" או"ח סימן שע"ב) [הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל הוסיף והעיר, כי ביום הראשון של חג הסוכות קיימת עילה נוספת לכך ששניים שנטלו ביחד לולב לא ייצאו ידי חובה, שהרי על הנוטל לקיים את המצווה בארבעת המינים השייכים לו בלבד] (ע"ע בשאלת שנים שעשו בשחוטי חוץ, ב"מקור חיים" הל' פסח, ב"מגן אברהם" סימן תס"ו, בחי' רעק"א בסוגייתנו, ב"תועפות ראם" על ספר יראים מצוה רפ"א אות ד'. אודות שנים שעשו בכל התורה עיין עוד בבכור שור חולין פב ו"תבואות שור" יו"ד ב', ד' ו"חלקת יואב" או"ח סימן י"ד, כ"ח).

דף קי/א מין במינו אינו חוצץ

אב שלפת את ידי בנו שהחזיק בלולב, קיים מצוות ארבעת המינים?

בחג הסוכות אבות רבים נעתרים להפצרות זאטוטיהם, ומפקידים בידיהם את הלולב לרגע קט, ובה בעת יהדקו את ידיהם על כפות הידים הקטנות כדי שהלולב לא יצנח ארצה, חלילה.

באותה שעה שהמבוגר אוחז בלולב בעד כפות ידיו של בנו אך אינו נוגע בלולב, הוא יכול לצאת בעצמו ידי חובת מצוות נטילת לולב?

שאלה זו עורר בעל ה"בן איש חי" זצ"ל (שו"ת "תורה לשמה" סימן קפ"א), ולמעשה, היא מקיפה עולם ומלואו, נידונים הלכתיים מעניינים העוסקים בכלל ההלכתי "מין במינו אינו חוצץ", כלהלן

מין במינו אינו חוצץ: כידוע, קרבן שלמים אינו קרב כליל לה', אלא החלבים בלבד, חלק מאיבריו הפנימיים, הם הקרבים על גבי המזבח. מאחר שיש דין להקריב את הקרבן על המזבח עצמו, בלא שתהא חציצה בין המזבח לקרבן, תמהה הגמרא, מדוע המשנה מתייחסת לבהמה שהוקרבה [מחוץ לבית המקדש, והמקריב עבר על איסור הקרבת קרבן מחוץ לבית המקדש] כליל על בשרה ועל אימוריה, כבהמת שלמים שאימוריה הוקטרו כדת וכדין, הלא בשר קרבן השלמים, שאינו אמור לעלות על המזבח, חוצץ בין האימורים לבין המזבח [שבחוץ]. מספר תירוצים נאמרו בגמרא, ולבסוף ננקט תירוצו של רב שגם התקבל להלכה (רמב"ם הל' פסולי המוקדשים פ"א הל' כ"א): "מין במינו אינו חוצץ". כלומר, מאחר שהאימורים ובשר הקרבן החוצץ ביניהם למזבח, מין אחד הם, אין הדבר נחשב כחציצה.

"מין במינו" - בגוף אחד בלבד, או גם בשני גופים: מחלוקת איתנים שהתגלעה בין הפוסקים לגבי מידת תקפותו של כלל זה, משליכה על מקרים רבים מאד, אשר חלקם באים לביטוי מעשי. מחלוקתם נסובה אודות השאלה אם מין במינו אינו חוצץ בכל מקרה, או שמא רק בגוף אחד. לדעת רבים מן המפרשים (ראה ב"ברכי יוסף" או"ח סימן ע"ד ס"ק ה' וכן משמעות הראשונים), "מין במינו אינו חוצץ" גם אם החפץ החוצץ, אינו שייך לאותו גוף של החפץ שהוא מהווה עבורו חציצה. אולם, ה"ברכי יוסף" (שם) חולק וסובר, כי "מין במינו אינו חוצץ" דווקא במקרה המובא בסוגייתנו, שבשר

בדף היומי!!! להשלמת התמונה יש לציין, שלא היו להם לשומעים גמרות כלל, מלבד לידידי הנושא עמו את ספריו לכל אשר ילך. הללו שמעו שיעור בעל פה, וגם גילו השתתפות מדהימה!
חושבני שזהו שיעור הדף היומי הראשון שנאמר מאז ומעולם על אדמת סין, ואולי גם השיעור המזרחי ביותר בתבל... **בברכה**
ד. א

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף קו/א השוחט והמעלה בחוץ

בשר על פסח

ב"שולחן ערוך" (או"ח סי' תסט) נפסק, כי אין לומר על בהמה שהיא עומדת לפסח, שכן, הדבר נשמע כאילו הוקדשה לקרבן פסח, וכשיאכלנה יאכל קדשים בחוץ. כמו כן, אף אין לשלוח ילד ולומר לו "לך קנה לי בשר לפסח", משום סיבה זו ("משנה ברורה" שם ס"ק ג'), והפוסקים נחלקו אם הבשר נאסר (ראה "באר היטב" ס"ק א').
הפוסקים העירו כי הלכה זו מתייחסת לאומר "בשר זה לפסח", כנוסח שיש לומר, אך דובר שפת האידיש האומר "בשר זה **על** פסח", ובלשונות מעין אלו אין כל חשש, שהרי אין זו לשון שמקדישים בה ("משנה ברורה" שם ס"ק ב' ושער הציון ס"ק ח').

דף קו/א השוחט והמעלה בחוץ חייב על השחיטה וחייב על העלאה

בין העלאה להקטרה

משנתנו אומרת כי "השוחט **והמעלה** בחוץ חייב". "המעלה", היינו, המקטיר. מדוע, שאל הגר"י קמינצקי זצ"ל, המשנה אינה קוראת להקטרה בשמה - המקטיר, אלא המעלה?
הקטרה, הוא מבאר, פירושה הבערת חפץ כדי שיעלה הימנו ריח. משום כך אין ראוי לכנות "הקטרה" אלא באופן שהוא מעלה על גבי המזבח העלאה שיש בה ריח ניחוח לה', אך המעלה איברים על מזבח שמחוץ לבית המקדש, אין זה על פי רצון ה', ואינו 'מקטיר' כלל וכלל!...
מעניין הדבר, כי אף בהקטרה בבמות, המוזכרת במלכים א' (ג/פג), שינה התרגום יונתן ותרגם מלשון העלאה, ושלא כדרכו בתרגום המילה הקטרה בדרך כלל. מדוע? משום שאין ריח ניחוח בבמה, כמוזכר להלן (קיג/א), ("אמת ליעקב", ויקרא).

דף קח/א חומר בשחיטה מבעלייה ובעלייה מבשחיטה

קושיה מהתורה

מעשה שיצא הגרי"ז מבריסק זצ"ל מחדרו בשבת פרשת אחרי מות, פנה אל בני ביתו ושאלם:
יש ראשונים הסוברים, כי אין חיוב 'העלאה בחוץ' אלא אם המקריב ראוי לעבודה בבית המקדש (ראה "שיטה מקובצת" כריתות ג/א אות יד, ועוד). הביאו נא קושיה מהתורה על שיטה זו!
היה שם אחד מחכמי ירושלים אשר ענה תיכף ומיד **בפסוק** נאמר (ויקרא יז/ח) "ואליהם תאמר איש איש מבית ישראל ומן **הגר הגר**... אשר יעלה עולה או זבח". והרי גר, כידוע, אינו יכול להיות כהן ולפיכך, אינו ראוי לעבודה בשום אופן...
טוב מאד, טוב מאד, הפטיר הגרי"ז בשמחה וחזר לחדרו (עובדות והנהגות מבית בריסק ב, רפ"ה).

לעילוי נשמת
הר"ר **יחיאל מאיר אנגלרד** ז"ל
ב"ר דב בעריש ז"ל נלב"ע ט' בטבת תשנ"ה
תנצב"ה
הונצח ע"י בתו
גב' **ברכה לנגה** ומשפחתה שיחיו

הבהמה אינו חוצץ בין איבריה הפנימיים לבין ה"במה", שכן, הבהמה והאימורים גוף אחד הם וגוף אחד המורכב מאותו מין, אינו חוצץ. אולם, אם בשר הבהמה והאימורים יהיו משני גופים, בשר הבהמה יחצוץ גם יחצוץ בין ה"במה" לבין האימורים.

נשוב כעת לאב שנענע את ארבעת המינים שהיו אחוזים ביד בנו ונמצא, כי לדעת ה"ברכי יוסף" לא קיים אב זה את המצווה, שהרי ידו ויד בנו שני גופים הם, ובאופן זה מין במינו חוצץ, ויד בנו חצצה בינו לבין הלולב (וכ"כ בעל ה"בן איש חי" שם). אולם, לדעת שאר האחרונים, **לכאורה**, יד הבן אינה חוצצת בין הלולב לבין יד אביו, שהרי גם בשני גופים תקף הכלל "מין במינו אינו חוצץ".

מין במינו אינו מסייע בצורת אחיזה שאינה נהוגה: לכאורה אמרנו, משום שבמקרה זה, לכל הדעות האב לא קיים את מצוות ארבעת המינים, שכן, בעלי התוספות (סוכה לז/א ד"ה "כי") קבעו הלכה יסודית בכלל "מין במינו אינו חוצץ" והוא, כי "מין במינו" אינו יכול לחפות על צורת נגיעה שאינה כדרך, ומאחר שאין דרך אדם ליטול לולב באופן זה, הכלל "מין במינו" לא יסייע לאב לקיים את המצווה.

ותן חלקנו. דרך חדשה ללימוד שלך

לא בכל יום אפשר לצאת למסע חדש, מההתחלה. בימים אלו סיימו אלפי לומדי "ותן חלקנו" מחזור לימוד יומיומי של 12 שנים! ו...החלו את סבב לימוד הש"ס, יחד עם קטעי גמרא, הלכה והגות חדשים. זוהי ההזדמנות שלך לקבוע 'עיתים לתורה'. לומדים כמה דקות חזקות בסיפוק רוחני עצום!

חודש ראשון התנסות חינם

קבע עיתים ללימוד> עכשיו> 3029*

מאירים את מסכת מנחות

לראשונה: מאור מנוקד מפוסק עתק חשק ללימוד

• נוסח הגמרא והמפרשים מוגה ומתוקן במיטב המסורת של מהדורת הש"ס של 'עוז והדר' • הגמרא, הרש"י והתוספות מנוקדים ומפוסקים בדיוק ובשלימות • רקע מיוחד להקלת הקריאה ולמניעת כאבי עיניים

• בתוספת משניות בגליון הדף להשלמת לימוד הש"ס • בסוף הכרך נוסף ביאור למשניות – 'מאורות המשנה' • להשלמת הלימוד ב'הלכה למעשה' צורף החיבור הנפלא 'מאורות ההלכה' הרגשות בתחילת ענין בתוספות.

הופיע מסכתות מנחות

הגמרא המושלמת המחברת את הש"ס על לומדיה

עוז והדר

מוקד ישיר לגמרות "דף היומי": 02-804-3333

מאורות הדף היומי

מאורות הדף היומי | ת.ד. 471 בני-ברק | טל: 03-5775333 | פקס: 03-7601020 | דוא"ל: E-mail: meorot@meorot.co.il | לתרומות והנצחות משה טרייטל טל: 03-5775307 מוקד ההזמנות: 1-700-500-151